

YOĞUN BAKIMDA İNTOKSİKASYON OLGULARININ RETROSPEKTİF ANALİZİ

A Restrospective Analysis of Intoxication Cases in the Intensive Care Unit

Gülçin AYDIN¹, Muharrem ATASEVER¹, Işın GENÇAY¹, Selim ÇOLAK¹,
Ünase BÜYÜKKOÇAK¹

¹Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Anesteziyoloji ve Reanimasyon Anabilim Dalı, KIRIKKALE, TÜRKİYE

ÖZ

ABSTRACT

Amaç: Medikal ilaçlarla intoksikasyonlar önemli bir halk sağlığı sorunudur. Bu çalışmada, “medikal ilaçlarla intoksikasyon” tanısı ile yoğun bakımda izlediğimiz hastaların demografik verileri, geliş Glasgow Koma Skalası (GKS), psikiyatrik tanıları, yoğun bakımdaki yatış süreleri, mortalite oranları hakkında tanımlamayı yapmak ve çoklu ilaç alımının prognoz üzerine etkisini göstermeyi amaçlamaktayız.

Gereç ve Yöntem: Çalışmamızda 2015-2017 yılları arasında Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Anesteziyoloji ve Reanimasyon Anabilim Dalı yoğun bakım ünitesinde “medikal ilaçlarla intoksikasyon” tanısı kriter kabul edilerek 72 hasta retrospektif olarak incelendi. İstatistiksel değerlendirme SPSS 21.0 istatistik programı kullanılarak yapıldı. Gruplar arası farklılıklarda $p < 0.05$ değeri istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi.

Bulgular: Toplam 72 hastanın yaş ortalaması 28.26, geliş GKS’i 13.38 ve ortalama hastanede yatış süresi 3.09 gün idi. Hastaların %63.9’u kadındı. Kırk yedi hastada psikiyatrik tanı yok iken 25 hastanın psikiyatrik tanısı mevcuttu. Psikiyatrik tanıları bakıldığında, %44.0 hasta depresif bozukluk, %36.0 hasta majör depresyon, %8.0 hasta bipolar affektif bozukluk, %4.0 hasta psikotik bozukluk, %8.0 hasta şizofreni nedeniyle tedavi almakta idi. Hastaların %52.8’i çoklu ilaç alımı nedeniyle başvururken, %29.2 hasta tekli ilaç alımı nedeniyle başvurdu. Onyediyen hastanın tedavisinde antidot kullanıldı. Onsekiz hastada entübasyon gereksinimi olurken, 27 hastada hemodiyaliz yapıldı. Sadece bir hasta exitus olarak rapor edildi. En sık intoksikasyon sebebi olan ilaç grubu antidepresanlar (%19.4) idi. Gruplar cinsiyet açısından karşılaştırıldığında intihar girişiminde bulunan kadınların %23.9’unda psikiyatrik tanı mevcutken, erkeklerin %53.8’inde psikiyatrik hastalık tanısı vardı ($p < 0.05$). Çoklu ilaçla meydana gelen intoksikasyonda GKS daha düşük, entübasyon gereksinimi daha fazla, hemodiyaliz ihtiyacı artmış olarak bulundu ($p < 0.05$).

Sonuç: Bu çalışmada, medikal ilaç nedenli intoksikasyon vakalarının çoğu kadın hastalar olup en sık karşımıza çıkan tanı depresif bozukluktur. Çoklu ilaçla meydana gelen intoksikasyon vakalarında; GKS daha düşük, entübasyon gereksinimi ve hemodiyaliz ihtiyacı daha fazladır.

Objective: Intoxications due to medical drugs is a major public health problem. In this study, we aim to present the medical intoxication cases that was followed up in our intensive care unit (ICU) in terms of demographic parameters, initial Glasgow Coma Scores (GCS), psychiatric diagnosis, ICU stay duration, mortality rates and reveal the effect of multidrug consumption on prognosis.

Material and Method: Seventy two patients diagnosed with “medical drug intoxication” that were followed up in Kırıkkale University Anesthesiology and Reanimation Intensive Care Unit between 2015-2017 years were analysed retrospectively. SPSS 21.0 programme was used for statistical analysis and significance level between groups was set at $p < 0.05$ value.

Results: Based on a total number of 72 patients, the average age was 28.26, the initial GCS average was 13.38 and the hospital stay duration average was 3.09 days. The 63.9% of the patients were female and 36.1% were male. Forty seven patients had no diagnosis of psychiatric disease while 25 patients had a diagnosis of psychiatric disease. Considering the psychiatric diagnosis, Depressive disorder was 44.0%, major depression was 36.0%, bipolar affective disorder was 8.0%, psychotic disorder was 4.0% and schizophrenia was 8.0%. 52.8% of the patients were admitted with multidrug intoxication and 29.2% of the patients were admitted with single drug intoxication. Seventeen patients were treated with specific antidote. Eighteen patients required endotracheal intubation and 27 patients required hemodialysis. Only one patient was reported as exitus. The most common drug that caused intoxication was antidepressants (19.4%). When the groups were compared in terms of gender, 23.9% of women who attempted suicide had a psychiatric diagnosis, while 53.8% of men had a psychiatric diagnosis ($p < 0.05$). The GCS were lower, intubation requirements were higher and hemodialysis requirements were significantly higher in multidrug intoxications.

Conclusion: In this study, medical drug caused intoxications were significantly higher in female patients and the most common diagnosis was depressive disorder. In cases of multidrug intoxications, GCS was lower and intubation and hemodialysis requirements were higher.

Anahtar Kelimeler: İntoksikasyon, yoğun bakım ünitesi, retrospektif

Keywords: Intoxication, intensive care unit, retrospective

Yazışma Adresi / Correspondence:

Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Anesteziyoloji ve Reanimasyon A.D., Yahşihan, KIRIKKALE TÜRKİYE

Telefon: 05054687658

Geliş Tarihi / Received: 09.10.2018

Dr. Gülçin AYDIN

Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Anesteziyoloji ve Reanimasyon A.D., Yahşihan, KIRIKKALE TÜRKİYE

E-posta: drgulcinaydin@yahoo.com

Kabul Tarihi / Accepted: 13.11.2018

GİRİŞ

Türkiye’de acil servise başvuran vakaların yaklaşık %0.91’ini ve yoğun bakımda tedavi edilen bütün vakaların %5.11’ini intoksikasyonlar oluşturmaktadır (1). Medikal ilaçlar; kazara ve intihar amaçlı intoksikasyonlarda majör etiyolojik nedendir (2,5). Bu çalışmada, “medikal ilaçlarla intoksikasyon” tanısı ile anestezi yoğun bakım ünitesinde takip edilen hastaların demografik verileri, aldıkları ilaçlar, geliş GKS’ı, psikiyatrik tanıları, yoğun bakımdaki yatış süreleri, mortalite oranları hakkında tanımlama yapmak ve çoklu ilaç alımının prognoz üzerindeki etkisini göstermeyi amaçlandı.

GEREÇ VE YÖNTEM

Bu çalışmaya 2015-2017 yılları arasında Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Anesteziyoloji ve Reanimasyon Yoğun Bakım Ünitesinde “medikal ilaçlarla intoksikasyon” tanısı ile takip edilen hastalar dahil edildi. Hasta verilerine, yoğun bakım ve arşiv kayıtlarından ulaşıldı. Hastalar; yaş, cinsiyet, zehirlenmeye neden olan ilaç, psikiyatrik tanı, entübasyon gereksinimi, geliş GKS, yoğun bakımda yatış günü, mekanik ventilasyon ve hemodiyaliz gereksinimi, antidot kullanımı ve mortalite bakımından değerlendirildi.

İstatistiksel analiz

İstatistiksel değerlendirme SPSS for Windows 21.0 (SPSS Inc. Chicago, IL, USA) programı kullanılarak yapıldı. Demografik ve laboratuvar verileri ortalama, standart sapma, minimum, maksimum, yüzde değerleri hesaplandı. Parametrik

veriler ise Independent Samples t testi, non-parametrik olmayanların verilerin analizinde Mann-Whitney U testi kullanıldı. $p < 0.05$ değeri istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi. Çalışma izni için yerel etik komiteden izin alındı (Tarih: 16.05.2017; karar no: 12/14).

BULGULAR

Çalışmaya toplam 72 hasta dahil edildi. Bunların yaş ortalaması 28.51 ± 13.83 yıl, %63.9’u kadın, başvuru anı GKS 13.38 ± 2.35 puan ve hastanede yatış süresi ortalama 3.09 ± 3.11 gün idi. Hastaların 47 (%65.3)’nin daha önceden tanısı konmuş psikiyatrik bir hastalığı yokken, 25 hastanın (%34.7) ise psikiyatrik hastalık tanısı mevcuttu. Psikiyatrik hastalıkların tanısı incelendiğinde; 11 hastada (%44.0) depresif bozukluk, 9 hastada majör depresyon (%36.0), 2 hastada (%8.0) bipolar affektif bozukluk, 2 hastada (%8.0) şizofreni ve 1 hastada (%4.0) psikotik bozukluk olduğu saptandı. Otuzsekiz hasta (%52.8) çoklu ilaç nedeniyle başvururken, 21 hasta (%29.2) ise tekli ilaç alımı nedeniyle başvurdu. Onyediyi hastada (%23.6) tedavide antidot kullanıldı. Onsekiz hastada (%25.0) entübasyon gereksinimi olurken, 27 (%37.5) hastaya ise hemodiyaliz uygulandı. Bir hasta exitus ile sonuçlandı (Tablo 1). En sık intoksikasyon sebebi olan ilaç grubu antidepressanlar (%19.4) idi (Tablo 2). Çoklu ilaç alımı nedeniyle oluşan intoksikasyonda GKS daha düşük, entübasyon gereksinimi ve hemodiyaliz ihtiyacı daha fazlaydı. Bu durum istatistiksel olarak da anlamlı bulundu (Tablo 3).

Tablo 1: Demografik veriler

Parametre		Ortalama±SD
Yaş		28.51±13.83
Yatış Süresi		3.09±3.11
Glasgow Koma Skalası		13.38±2.35
		n (%)
Cinsiyet	Kadın	46 (63.9)
	Erkek	26 (36.1)
Psikiyatrik Tanı Varlığı	Yok	47 (65.3)
	Var	25 (34.7)
Psikiyatrik Tanı Türü	Depresif Bozukluk	11 (44.0)
	Majör Depresyon	9 (36.0)
	Bipolar Affektif Bozukluk	2 (8.0)
	Psikotik Bozukluk	1 (4.0)
	Şizofreni	2 (8.0)
Çoklu İlaç Kullanımı	Tek	21 (29.2)
	Çoklu	38 (52.8)
	Bilinmiyor	13(18.1)
Antidot Kullanımı	Yok	55 (76.4)
	Var	17 (23.6)
Antidot Türü	N Asetil Sistein	14 (82.4)
	Kalsiyum	1 (5.9)
	Akineton	1 (5.9)
	K Vitamini	1 (5.9)
Entübasyon Gereksinimi	Yok	54 (75.0)
	Var	18 (25.0)
Hemodiyaliz Gereksinimi	Yok	45 (62.5)
	Var	27 (37.5)
Exitus	Yok	71 (98.6)
	Var	1 (1.4)

Tablo 2: Kullanılan en sık ilaçlar

İlaç Türü	n (%)
Antidepresan	14 (19.4)
Antipsikotik	8 (11.1)
NSAİİ	8 (11.1)
Antiepileptik	7 (9.7)
Sempatomimetik	7 (9.7)
Myorelaksan	6 (8.3)
Antihipertansif	6 (8.3)
Antiagregan	5 (6.9)
Antihistaminik	4 (5.6)
Oral Antidiabetik	3 (4.2)

Tablo 3: İlaç sayısı açısından gruplar arası karşılaştırma

Parametreler		Tek İlaç (n:21)	Çoklu İlaç (n:38)	p*
		Ort. (Std.Dev.) / n (%)	Ort. (Std.Dev.) / n (%)	
Yaş		22.00 (15.00-88.00)	25.50 (15.00-62.00)	0.196
Cinsiyet	Kadın	13 (%61.8)	27 (%71.1)	0.475
	Erkek	8 (%38.1)	11 (%28.9)	
Yatış Süresi (Gün)		3 (1-13)	2 (1-23)	0.233
Psikiyatrik Tanı Varlığı	Yok	15 (%71.4)	23 (%60.5)	0.406
	Var	6 (%28.6)	15(%39.5)	
Glaskow Koma Skalası		15.00 (9.00-15.00)	14.00 (9.00-15.00)	0.041
Entübasyon Gereksinimi		1 (%4.8)	14 (%36.8)	0.007
Hemodiyaliz Gereksinimi		2 (%9.5)	24 (%63.2)	0.000
Antidot Kullanımı		5 (%23.8)	10 (%26.3)	0.834
NSAİİ Kullanımı		0	8 (%21.1)	0.025

*Mann-Whitney Test,

TARTIŞMA

Çalışmamızda ülkemiz literatürü ile paralel bir şekilde en sık ilaç grubunun antidepresanlar olduğu görüldü. Cinsiyet açısından bakıldığında gerek uluslararası gerek ulusal çalışmalarla benzer bir şekilde kadın cinsiyet ön planda idi. Bu durumun kadınların sosyokültürel faktörler ve ekonomik yetersizlikler

sonucu karşı karşıya kaldıkları toplumsal baskı ile mücadele edememe ve sosyal güçsüzlükten kaynaklandığını düşünüyoruz. En yaygın psikiyatrik tanı %44 oranında depresif bozukluk iken bunu %36 oranında majör depresyon takip etmekte idi. Yoğun bakım tedavisi sürecinde %25 hastada mekanik ventilatör gereksinimi oldu. Mortalite oranımız %1.4

olarak tespit edildi. Exitus olan hastamızda çoklu ilaç intoksikasyonu nedeniyle çoklu organ yetmezliği geliştiği görüldü. Hastalarımızın %52.8'i çoklu ilaç alımı nedeniyle başvururken %29.2'si tekli ilaç nedeniyle başvurdu.

Türkiye'den çalışmalarda medikal ilaçlardan en sık intoksikasyon sebebi %17.5-52.0 oranında antidepressan ilaçlar olduğu rapor edilmiştir (3). Bizim çalışmamızda %19.4 oranla ulusal literatür ile benzerlik göstermekte idi. Dünyadaki çalışmaların demografik verilerinde intoksikasyonların kadınlarda görülme oranı %49.3-69.2 arasında olup, %75'inin 40 yaş ve altı kadınlarda olduğu saptanmıştır (4). Yine Türkiye'nin çeşitli illerinde yapılan çalışmalarda intoksikasyonlar kadınlarda (%55.9-78) daha fazla idi (3). Türkiye'de intihar girişiminde bulunan kadın hastalarda psikiyatrik hastalığın %15.7-42 olduğu saptandı (4). Dünyada mekanik ventilasyon gereksinimine bakıldığında İran'da Omid ve ark. yapmış olduğu çalışmada %41.2 oranında, Hindistan'da Ahuja ve ark. yapmış olduğu çalışmada %64, Hong Kong'da Lam ve ark. yapmış olduğu çalışmada %67.9 dir (5-7). Türkiye'de ise Demirel ve ark. çalışmasında %6.2 oranında mekanik ventilatör gereksinimi olmuştur (8). Bizim hastalarımızda %25 gibi yüksek oranda bir mekanik ventilatör gereksiniminin olması çoklu ilaç intoksikasyon oranının yüksek olması ve bu durumdan kaynaklanan hemodinamik ve klinik unstabilitedir. Özayar ve ark. yapmış olduğu çalışmada %51.3 oranı ile depresyon en sık rastlanılan psikiyatrik bozukluk olarak karşımıza çıkmaktadır (9). Mortalite oranları Pınar ve ark.'nın çalışmasında %0.8, Yağan ve ark.'nın çalışmasında %0.31, Akkose ve ark. çalışmasında ise %10 olarak bildirilmiştir (10-12). Özhasenekler ve ark. çalışmasında %27.5, Kaydu ve ark. çalışmasında %48.2 çoklu ilaçla intoksikasyon belirtilirken, bizim çalışmamızda çoklu ilaçla intoksikasyonun ulusal literatürün oldukça üstünde bir değerde olduğu görüldü (13,14).

Sonuç olarak medikal ilaç nedeni intoksikasyon vakalarının çoğunu kadın hastalar oluşturmaktadır. En sık karşımıza çıkan psikiyatrik hastalık tanısı major depresif bozukluktur. Çoklu ilaç alımı nedeniyle meydana gelen intoksikasyonlarda GKS daha düşük, entübasyon gereksinimi ve hemodiyaliz ihtiyacının daha fazladır.

KAYNAKLAR

1. Göктаş U, Isık Y, Cegin MB, Soyoral L, Kati I. A Retrospective analysis of the poisoning cases who were followed in our intensive care unit. *J Anesthesia*. 2011;19(2):114-6.
2. Tüfekçi IB, Curgunlu A, Sirin F. Characteristics of acute adult poisoning cases admitted to a university hospital in Istanbul. *Hum Exp Toxicolog*. 2004;23(7):347-51.
3. Demircan C, Kahveci F, Engindeniz Z, Kiyici M, Girgin NK, Ercan I et al. Analysis of acute adult poisoning cases among patients. *Gazi Med J*. 2009;20:157-162.
4. Yaylaci S, Genc AB, Demir MV, Cinemre H, Tamer A. Retrospective evaluation of patients at follow-up with acute poisoning in Intensive Care Unit. *Niger J Clin Pract*. 2016;19(2):223-6.
5. Mehrpour O, Akbari A, Jahani F, Amirabadizadeh A, Allahyari E, Mansouri B et al. Epidemiological and clinical profiles of acute poisoning in patients admitted to the intensive care unit in eastern Iran. *BMC Emerg Med*. 2018;18(1):30.
6. Ahuja H, Mathai AS, Pannu A, Arora R. Acute poisonings admitted to a tertiary level intensive care unit in northern India: patient profile and outcomes. *J Clin Diagn Res*. 2015;9(10):1-4.
7. Lam SM, Lau AC, Yan WW. Over 8 years experience on severe acute poisoning requiring intensive care in Hong Kong, China. *Hum Exp Toxicol*. 2010;29(9):757-65.
8. Demirel I. A retrospective analysis of intoxication cases in intensive care unit of Elazığ Education and

- Research Hospital. Fırat Tıp Dergisi. 2010;15:184-7.
9. Özayar E, Değerli S, Güleç H, Şahin Ş, Dereli N. Yoğun bakıma kabul edilen zehirlenme olgularının retrospektif analizi. Yoğun Bakım Dergisi. 2011;3:59-62.
 10. Pinar A, Fowler J, Bond GR. Acute poisoning in Izmir, Turkey-a pilot epidemiologic study. J Toxicol Clin Toxicol. 1993;31(4):593-691.
 11. Yagan O, Akan B, Erdem D, Albayrak D, Bilal B, Gögüs N. The retrospective analysis of the acute poisoning cases applying to the emergency unit in one year. Şişli Etfal Hastanesi Tıp Bülteni. 2009;43:60-4.
 12. Akköse S, Fedakar R, Bulut M, Çebiçi H. Epidemiology of poisoning in adults: a 5 year study. Acil Tıp Dergisi. 2003;3:8-10.
 13. Özhasenekler RA, Karaman H, Kavak GÖ, Tüfek A, Yıldırım Z, Çelik F ve ark. Özkıyım amaçlı ilaç intoksikasyonlu hastalarımızın demografik özellikleri, Glasgow Koma Skalası ve Revize Travma Skoru'nun mortalite ile ilişkisi. Akademik Acil Tıp Dergisi. 2012;11:200-03.
 14. Kaydu A, Akil F, Araç E, Yılmaz Ö, Gökcek E, Aksoy Y ve ark. Yoğun bakım ünitesinde takip edilen akut intoksikasyonlar: retrospektif değerlendirme. Van Tıp Dergisi. 2017;24:232-7.